

Målsætning, metoder og læseplan for undervisning i guitar.

Flemming Weisdorff

Undervisningens målsætning har to niveauer.

En musikskoles overordnede målsætning kan generelt udtrykkes som, i tilbudsform at få så mange børn og unge som muligt interesseret i musik, og i forhold til deres indsats og formåen at spille så godt og meget som muligt.

Min egen overordnede målsætning er, at udbrede kendskabet og kærligheden til den klassiske, spanske guitar, samt ud fra evner og interesse at bibringe eleven en beherskelse af instrumentet. At eleven får kendskab til guitarlitteraturens mange områder, stilarter, komponister og tidsperioder, er også et mål.

De mere specifikke guitar-tekniske og faglige mål kan opdeles i de rent målbare og de mere abstrakte resultater. Forholdet mellem disse to sider afhænger af den enkelte elev. Eleverne indføres i guitar-spil via klassisk teknik, spillestilling mm., i en sådan grad, at eleven fremover vil kunne bruge det til andet end blot at spille til amatørbrug, uden at dette dog er det egentlige mål.

En stor del af undervisnings-repertoiret består af traditionelle klassiske komponister som f.eks. Sor, Aguado, Carulli, Giuliani, Tarrega m.fl. De danner et godt grundlag for både teknisk og musikalsk at arbejde med andre sider af guitaren. Disse andre sider skal også præsenteres for eleverne – nyere komponeret musik, både gennem de forholdsvis få komponister, der har skrevet musikskoletilgængelige værker samt sammenspil på transskriptioner af sværere musik. Eleverne stifter bekendtskab med både folkemusik, jazz, blues, barokmusik, lut- og vihuelamusik samt transskriberet ikke-guitar musik. Også den specielle flamencoguitar-teknik kan præsenteres, hvis det ønskes.

Eleverne får præsenteret stilarter, som de ikke normalt selv beskæftiger sig med.

Samtidigt gives eleven en musikhistorisk og stilmæssig fornemmelse af musikken, både ved hjælp af musikeksempler og samtale. Det bliver mere spændende at beskæftige sig med musikken, når man forstår dens indplacering historisk og geografisk. Målet er at eleven får kendskab til musikhistorie, kompositionsformer, stilarter, komponister mm. Ud fra både den "musikopdragende" og den rent guitartekniske progression, har jeg opbygget mit eget undervisningsmateriale (guitarskole) i form af 4 bøger.

Starten: Eleverne anbefales at starte med guitarundervisning på 2. klasses trin. Her stifter de bekendtskab med selve musikundervisningsformen: at øve, blive rettet, dirigeret, vente mm.

De får motorisk og rytmisk træning. Gitaren spilles i klassisk stilling med brug af fodskammel. De første småstykker læres evt. udenad ved visning: "Se på mig og prøv selv." Nodesystemet introduceres i min Bog 1.

Flemmings Guitarbog 1 består i sologuitarafdelingen næsten kun af enstemmig musik, så beherskelsen af rytme, periodeforfølgelse, frasering, anslag, håndstilling samt læsesikkerheden kan styrkes gennem dette, hvorefter det flerstemmige solospil i højere grad vil blive forstået som flere stemmer end blot blokke af toner. Igennem hele bog 1 forberedes flerstemmigheden også ved sammenspil, hvis der er mulighed for dette. Der lægges megen vægt på disse områder i begyndelsen, og de skal gerne kunne beherskes efter ca. 1-2 år, hvorefter eleven begynder på bog 2.

Flemmings Guitarbog 2 bør i almindelighed vare ca. 2-3 år, og herefter skal eleven være bekendt med positionsspil (og -skift), forskellige tonearters fingersætning (op til 4# og 1b), skiftende taktarter, flageolet-toner, legatobuer, arpeggio, pausedæmpning samt brug af blandet anslag. Alt efter alderstrinnet kan eleven sideløbende med bog 2 begynde at spille becifringsspil. Da akkorder er blevet præsenteret i musikstykker i bog 2, men skrevet i noder (f.eks. bog 2 side 15-16), bliver det nu også lettere at spille becifringer, og de mest almindelige "spanske greb" bør kunne beherskes ved udløbet af bog 2, hvor også stemning af gitaren bliver prøvet.

Flemmings Guitarbog 3 varer normalt 2-5 år afhængigt af eleven, som herefter skal kunne spille i både # - og b - tonearter, beherske forskellige stilarter, kende til brug af triller mm., kunstflageoletter, nedstemt 6.streng og 3.streng. Eleven bør på dette stadie også kunne spille barrégrebs-becifringer. For alle bøgernes vedkommende gælder det, at stykkerne kan blive suppleret eller ombyttet med melodier af tilsvarende teknik, men måske af anden grund mere ønsket af eleven i gældende øjeblik (TV-tema, julemelodi, kendt popmelodi el. andet).

Flemmings Guitarbog 4 kan betragtes som et supplement eller en udvidelse af Guitarbog 3. Hvor eleven i bog 3 blev præsenteret et bredt udvalg af forskellige komponister, teknikker, stilarter og tidsaldre, kan man her i bog 4 gå mere i dybden med forskellige udvalgte emner.

I bog 3 stiftede man bekendtskab med baroktidens guitarlitteratur præsenteret gennem komponister som Gaspar Sanz og Robert de Visée. Herigennem kom man i kontakt med den helt specielle og smukke klang netop, som denne spændende guitarmusik er i besiddelse af. Den megen udsmykning som er karakteristisk for denne epoke, berørtes ganske let i de udvalgte stykker musik.

I bog 4 er et helt afsnit helliget netop denne store gitarepoke, og man dykker ned i de mange forskellige typer af forsiringer, samt de forskelle de enkelte komponister byder på. Man ser nærmere på selve tidens guitarstemning og bestrengning, og kommer derved ind på de problemer, som transskriptioner af denne musik frembyder. Der stiftes bekendtskab med både italiensk og fransk tabulatur, og både den italienske og franske barok-spillestil forklares.

Et andet afsnit handler om en af musikhistoriens mest benyttede kompositionsformer - Variationsrækken. Her eksemplificeret gennem et lille udvalg af forskellige guitarkomponisters bud på den gamle, velkendte melodi "Folias de Espana" som komponister inden for alle instrumenter og i alle tidsperioder har prøvet kræfter med. Derudover er der flere stykker af tidligere præsenterede og kendte guitar-komponister. I bog 3 var der flere mindre stykker af gitarens mestre som f.eks. Sor, Carulli og Giuliani. Her i bog 4 kan man prøve at spille et helt værk i flere satser. En smuk Sonatine af Giuliani og en Sonate af Carulli er fine eksempler på disse typiske klassiske instrumentale kompositionsformer.

Stykker med omstemte strenge er altid lidt teknisk kompliceret, og i bogen er der flere eksempler på dette.

Et par dramatiske og romantiske guitarværker af Legnani og Viñas er der også blevet plads til, og fra den latinamerikanske verden er der karakteristiske stykker af Villa-Lobos, Antonio Lauro og Leo Brouwer.

Specielle guitarområder:

Barokguitar. Hvis interessen er til stede, eller er blevet vakt gennem barokstykker fra bog 3, kan eleven fordybe sig mere i barokgitarens specielle konstruktion, stemning og spillestil. Da musik for den 5-strengede barokguitar ikke altid kan spilles direkte på en moderne guitar, medfører det også indblik i læsning af barok-tabulatur, forståelse af forskellene mellem fransk, spansk og tysk stil samt de forskellige komponisters notation af ornamentik med særlig fokus på Robert de Viseé og Gaspar Sanz. De særlige barok-effekter som triller, forslag, mordenter samt campanella uddybes. Sideløbende kan man kigge nærmere både på lut-litteraturen samt 1500-tallets spanske vihuelakomponister.

Flamenco

På et tidspunkt i den almindelige undervisning bliver eleven præsenteret for nogle af flamencoguitarens særlige elementer. Skulle lysten til at lære mere om dette være der, kan der undervises helt i dette. Det betyder en stor omstilling, da både spilleteknikken, spillestillingen og instrumentet adskiller sig væsentligt fra den spanske/klassiske guitar. Og ønsker eleven at fortsætte, er det nødvendigt at anskaffe en egentlig flamencoguitar. Med undtagelse af nogle få rytmeeksempler og akkordtabeller i starten, foregår undervisningen helt uden noder eller andre skriftlige hjælpemidler. Der undervises udelukkende i ren mesterlære-form. Læreren viser, hvad der skal gøres, og eleven efterligner og øver hjemme. På denne måde indlæres de første rasgado-figurer, og man vil typisk kunne starte med at prøve nogle enkelte "ritmos" fra stilartern "Tangos". Senere kommer stilarter som Bulerias, Alegrias, Tientos, Soleares, Tarantas, Siguiriyas og Sevillanas til.

Teknisk bliver eleven gradvist indført i Picado, Alza Pua, Arpeggio, Golpe samt forskellige Rasguados og Falsetas. Der kan bruges lydoptagelser f.eks. på mobiltelefon til støtte for hukommelsen, som i øvrigt gradvist bliver trænet op. Ved hjælp af videooptagelser og CD-plader får eleven kendskab til flamencoens specielle univers.

Hørelære og musikteori.

Man kan sige, at den første undervisning eleverne modtager, udgør en begyndende hørelære. Der læres læsning af rytmer med 1/1- 1/2- 1/4- og 1/8-noder. I selve guitarspillet koncentrerer opmærksomheden på spillet, teknikken, metrikken og periodefølelsen, og teorien begrænses til det behov, der er, for at kunne spille melodierne. Vanskelige rytmer indlæres evt. ved hjælp af remser eller i forvejen kendte melodier. Eleven kan så ved slutningen af bog 1 læse (genkende) mange forskellige rytmemønstre. Hvornår jeg begynder at tale om egentlig teori, er naturligvis afhængigt af elevernes alder og modenhed. Når jeg skønner det muligt og naturligt, oftest i slutningen af bog 2 eller starten af bog 3 og sideløbende hermed, begynder jeg at forklare tonearter, skalaer mm., ofte foranlediget af spørgsmål fra eleven eks.: "Hvorfor er der krydser foran melodien?" Når eleverne efter min bedømmelse er modne nok, og hvis interessen er til stede, kan de få et lille kursus i treklange og harmonisering, og sammen sætter vi f.eks. becifringer på melodier fra bog 1. Fremover drages denne side med ind i arbejdet med musikken, toneartsbestemmelse, kvintcirkel, treklange, T-D-S forbindelse mm. I de højere aldersgrupper løses i nogle tilfælde rytmiske problemer med fonetisk system (di-da), som kan suppleres med rytmeøvelser fra forskellige hørelære-bøger.

Starten – de første lektioner.

I elevens første guitartime præsenteres guitarens funktion og opbygning kort.

Guitarstillingen læres, og efter nogle anslagsøvelser (apoyando) forklares de tre første nodeværdier 1/1- 1/2- og 1/4- noder. De seks første toner forklares: h, c, d på 2.streng og e, f, g på 1.streng - og eleven kan begynde at spille de første melodier. (Bog 1 side 6 - 8)

Noderne

Los streng H E Ingen finger
Bånd nr. 1 C F Finger nr. 1
Bånd nr. 2
Bånd nr. 3 D G Finger nr. 3

H C D E F G

Der bruges **5 nodelinjer** (streger)
Noden skrives enten **på** en nodelinje
eller i et mellemrum **mellem** 2 nodelinjer.

6
Flemmings Guitarskole 1 Copyright 2017 © Flemming Weisdorff

Side 6

Node-systemet

G-nøgle Start Takt 5 nodelinjer Slut
Taktart Taktstreg

Noderne kan vende **både opad og nedad** -
Det har ingen betydning for tonerne,
hvilken vej noderne vender.

Node-længder og Taktart

Hel-node	varer 4 slag
Halv-noder	varer 2 slag
Fjerdedels-noder	varer 1 slag

4 Betyder **4 slag** i hver takt - **tæl til 4** i hver takt.
4 Der er plads til **4 fjerdedels-noder** i hver takt
eller **2 halvnoder** - eller **1 helnode**.

1 2 3 4 1 2 3 4 1 2 3 4

7
Flemmings Guitarskole 1 Copyright 2017 © Flemming Weisdorff

side 7

Guitarspil F.W.

Jeg vil spille F.W.

Rundgang F.W.

8
Flemmings Guitarskole 1 Copyright 2017 © Flemming Weisdorff

side 8

Jeg har bevidst valgt en kort introduktion, idet min erfaring med mange tidligere udgivne guitarskolestart - ofte er med meget lange indførelser i nodesystemet, nodelængder, pauser, tegn mm. samt mange anslags- og strengeskiftsøvelser, nemt kan kvæle den naturlige begejstring og spilleglæde, som børnene møder op med.

De første melodier spilles med m-i vekselslag apoyando, idet jeg anbringer P-fingeren på 6.streng som støtte for hånden. At jeg begynder med apoyando, skyldes dette anslagsrene, store tone, som jeg hurtigst muligt vil anbringe i elevernes bevidsthed som et ideal. En start med tirando resulterer ofte i krummede fingre med en "slasket" og grim tone til følge.

Den første melodi træner den metriske fornemmelse samt anslaget. Dette gælder desuden for de to næste melodier på siden, idet strengeskift foretages for en hel takt ad gangen. Selv spiller jeg akkorder med understøttende basgang til, så periodefornemmelsen trænes med det samme. For at fortræne fornemmelsen af sammenspil varierer jeg karakteren af mit underbyggende akkordspil til f.eks. ragtime, samba, rock mm. Herefter begyndes på side 9 i bog 1, hvor melodierne indeholder trinvis toneskift og flere strengeskift.

Melodierne er dog ligesom på side 8 af en karakter, der hurtigt bliver lært udenad og herved frigør eleven fra nodebilledet - et træk, jeg har hentet hos Suzukis

violinundervisning. De første melodier spilles igen, nu med vekslende tempo og tonestyrke pp-ff, som træner bevidstheden om - og sikkerheden i anslaget. Den punkterede halvnote på side 9 forklares, og det første stykke i 3/4 afprøves. Dette, som normalt kan være problematisk, er her ikke vanskeligt, idet metrikken er opbygget nøjagtig som det første stykke i 4/4 på side 7.

Sammenspilsstykker starter i bog 1 del 2. I begyndelsen benyttes melodier, som eleverne allerede har spillet.

Stille nu for 2 guitarer Oluf Ring

The musical score is written for two guitars in 4/4 time. It consists of two systems, each with two staves. The first staff of each system is labeled '1.' and the second is labeled '2.'. The music is in treble clef. The first system shows a melodic line in the first staff and a simpler accompaniment in the second. The second system repeats this structure. The piece ends with a double bar line.

Repertoire.

De stykker som jeg har medtaget i min bog 2 og 3, kan kort opdeles i 3 grupper.

1. Egentlige etuder som indlærer en særlig teknik, stil mm.
 2. Stykker som kan indeholde flere tidligere indlærte teknikker, og derfor repeterer disse.
 3. Såkaldte "hurra jeg kan spille"-stykker, som oftest uden større besvær kan spilles og som klinger godt eller har en god rytme, og er gode at spille for familie og kammerater.
- Selvfølgelig kan stykker af både gruppe 1 og 2 falde sammen med gruppe 3.
Jeg tilstræber at alle typer har et spændende musikalsk indhold.

Flemmings Guitarbog 1:

Enkle og kendte børnesange.

Simplificerede uddrag af guitarstykker i forskellige stilarter og tidsperioder, samt de første klassiske guitarstykker af Aguado og Sor.

Solostykker og sammenspilsstykker for 2, 3 og 4 guitarer.

Lette Akkordoversigter

Flemmings Guitarbog 2:

Solo- duo- og triostykker af Carulli, Sor, Aguado, Coste, Giuliani, Carcassi, Segovia, De Visee, Küffner m. fl.

Spansk og sydamerikansk musik, blues-, samba- og tangostykker.

Barokmusik, klassiske stykker, folkemusik samt nyere komponister.

Udvidede akkordoversigter/barrégreb.

Flemmings Guitarbog 3:

Solo- samt 2, 3 og 4-stemmige stykker af Carulli, Sor, Aguado, Coste, Giuliani, Carcassi, Mertz, Molino, Dowland, Purcell, Bach, Händel, Vivaldi, De Visee, Sanz, Milan, Küffner, Rung, Tarrega, Ponce, Villa-Lobos, Brouwer, Hallnäs, Satie m. fl.

Barokmusik for guitar, lut og vihuela, klassiske stykker, folkemusik samt nyere komponister.

Spansk og sydamerikansk musik, blues-, samba, bossanova- og tangostykker.

Renæssance- barokmusik, større klassiske stykker, folkemusik samt nyere komponister.

Flemmings Guitarbog 4:

Større solo- samt 2, 3 og 4-stemmige stykker af Milan, Roncalli, Sanz, Carulli, Giuliani, Sor, Legnani, Vinas, Brouwer, Villa-Lobos, Lauro og Asmussen samt selvvalgte værker.

6 eksempler på udvalgte musikstykker:

Bog 2:

1. Min egen "Estudio Azul" (bog 2 side 6)

bibringer eleven en forståelse af fortegnet "b". Oftest bliver brugen af b indviklet, hvis det første stykke er i F-dur med fast b. Ikke alene skal sænkningen af tonen forstås, men samme tone vil også ligge på en anden streng. Hvis det første b for H man spiller så oven i købet er det dybe på 5.streng, kan det blive helt uoverskueligt for eleven at forstå det. I denne enkle etude sænkes tonen naturligt og logisk. Samtidigt trænes p-i-m-spillet og frasering, idet hver linje udgør en selvstændig frase.

Estudio Azul

allegretto

Flemming Weisdorff

The musical score for "Estudio Azul" is written in treble clef with a 2/4 time signature. It consists of four staves of music. The first staff begins with a dynamic marking of *mp* and includes a fingering diagram "I M I" above the first three notes. The second staff has a fingering diagram "I A I" above its first three notes. The third and fourth staves continue the melodic line with various fingering numbers (7, 2, 1, 2, 1, 3). The piece concludes with a double bar line.

2. Ferdinando Carullis Vals (bog 2 side 10)

er det første stykke i A-dur jeg bruger. I den trænes positionsskift, særligt i mellemdelen. Hele sidste del spilles i 2. position og senere kan de løse toner e og h erstattes med rent positionsspil uden løse toner.

Dette giver et godt springbræt til overførsel højere oppe på gribebrættet. Stykket er i første del god træning for P-IMA-spil.

The image displays a musical score for Ferdinando Carullis's waltz, arranged in six staves. The key signature is A major (two sharps) and the time signature is 3/8. The notation includes various musical elements such as slurs, fingerings, and position markings. The first staff features fingerings 2, 3, and 4, with position markings I, M, A, and I. The second staff continues the melodic line with a 7th fret marking. The third staff shows fretting changes with markings 0, -1, -2, and -2. The fourth staff continues the melodic line. The fifth staff is marked with a double bar line and a Roman numeral II, indicating the second position, with fingerings 4, 3, 1, 0, 2, 0, 1, 0. The sixth staff concludes the piece with a 7th fret marking.

3. Aguados Etude (bog 2 side 14).

Denne etude repræsenterer for mine elever det første stykke, hvor melodiføringen ligger i P-fingeren, og er derfor velegnet til træning af dette. Det nye ligger altså her i højre hånds forskellige PIM-anslag samt styringen og forberedelsen af dette. At stykkets venstrehåndsarbejde er forholdsvist enkelt, er derfor kun en fordel. Samtidigt arbejdes der med frasering, som også her er let gennemskuelig. Stykket opfølger jeg i øvrigt med et andet stykke af Aguado (se bog 2 side 15), som udover at præsentere 16-delsnoder har samme opbygning, her blot spillet som arpeggio.

Andante

Dionisio Aguado (1784-1849)

The musical score is presented in four staves. The first staff starts with a mezzo-piano (*mp*) dynamic and includes fingerings 1, 2, 1, and 2. The second staff features a piano (*p*) dynamic and fingerings 1, 2, 4, 1, 3, and 1. The third staff returns to mezzo-piano (*mp*) and includes fingerings 4, 1, 1, 2, -2, and 1. The fourth staff also features a piano (*p*) dynamic and fingerings 4, 1, 2, 1, 1, and 2. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

De tre ovennævnte stykker er alle præget af førstegangs-tekniske øvelser, og hører til den tidlige del af mellemstadiet, grænsende til begynderstadiet.

Bog 3:

De næste tre stykker kommer længere henne i forløbet, og kræver flere tekniske færdigheder.

4. Carullis Andantino (Bog 3 side 6). Skønt stykket er ganske kort bydes der på flere forskellige anslags- og melodimønstre i den oven i købet smukt klingende musik, hvis den ellers fraseres godt. Den første linje har melodi-overstemme, mellemstemme og bas, velegnet til øvning af blandet anslagsstyrke. I 2.linie lægger jeg vægt på forholdet mellem optakten og melodilinjens, som i næste takt forekommer forskudt fra bassen. Stykket er velegnet til repetition af teknikker, der enkeltvis er blevet indlært tidligere, og som fortræning til større klassiske stykker siden hen.

Andantino

Ferdinando Carulli (1770-1841)

5. **Giulianis Grazioso fra opus 147 (Bog 3 side 7)**. Stykket her er velegnet til indlæring af Giulianis karakteristiske PPI-bevægelse i understemmen, som nævnes i hans opus 1 – "Alberti-bas". Træning af stemmeføring, barré-teknik og korte forslag kommer oveni. Det primære bliver beherskelsen af højre hånds anslag.

Grazioso

fra opus 147

Mauro Giuliani (1781 -1829)

6. **Hilding Hallnäs Preludio nr. I (Bog 3 side 26)** er et stykke nyere musik i en let sværhedsgrad. Stykket, som næsten er enstemmigt, bør, som titlen "Visa" antyder, spilles båret og sammenhængende. Da stykket samtidigt indeholder en del positionsskift, er det netop en god øvelse i disse to til tider vanskeligt forenelige sider.

Visa

Preludio nr. 1 för gitarr - allegretto

Hilding Hallnäs (1903 -1984)